Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Lausunto
24.9.2025

Asia: HE 86/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Kiitämme eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto koskien hallituksen esitystä HE 86/2025 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta täsmentää hyvinvointialueiden velvoitetta kriisiajan valmiuden ja varautumisen ylläpitämiseen. Lakiesitys luo hyvinvointialueille velvoitteen antaa virka-apua puolustusvoimille, rajavartiolaitokselle ja Pohjois-Atlantin liitolle sekä sen jäsenmaille normaaliolojen häiriötiloissa ja valmiuslain määrittämissä olosuhteissa. Valmiuden ja varautumisen velvoite koskee lakiesityksen 53b § mukaan terveydenhuollon kriittisiä toimitiloja, kriittisten toimintojen siirrettävyyttä, ensihoidon resursseja, materiaalista varautumista ja osallistumista erikseen valtioneuvoston päätöksellä määritettyyn asiaan liittyvään suunnitteluun, koulutukseen ja harjoitteluun yhdessä puolustusvoimien ja Pohjois-Atlantin liiton kanssa.

Valmiuden ja varautumisen kehittäminen nykyisessä Euroopan turvallisuuspoliittisessa ympäristössä on perusteltua. Kriisiajan terveydenhuolto ja puolustusvoimien terveyden sekä sairastuneiden ja loukkaantuneiden hoito tukeutuvat pääosin normaaliolojen terveydenhuoltojärjestelmään, ensihoitoon ja sairaalaverkkoon. Ensihoidon ja sairaalaverkon kyky vastata poikkeusolojen muuttuneisiin tarpeisiin edellyttää toiminnan kehittämistä ja laaja-alaista suorituskyvyn tarkastelua.

FinnHEMS tuottaa ensihoidon lääkärihelikopteripalveluja yliopistosairaalan omaaville hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle. FinnHEMS on sosiaali- ja terveysministeriön omistajaohjauksessa toimiva valtion erityistehtäväyhtiö. Lääkärihelikopteritukikohdat sijaitsevat nykyisin Rovaniemellä, Oulussa, Seinäjoella, Kuopiossa, Tampereella, Turussa ja Vantaalla. Kahdeksas, vuoden 2025/2026 vaihteessa toimintansa käynnistävä, tukikohta on valmistumassa Kouvolaan. Lääkärihelikopteritukikohtien kautta toteutetaan nykyisin valtaosa terveydenhuoltolain edellyttämästä ensihoidon lääkäripäivystysjärjestelmästä. Lääkärihelikopterijärjestelmään keskitetään ensihoidon kriittisesti sairastuneet ja vakavasti

FINNHEMS OY
Avia Pilot, Lentäjäntie 3,
01530 Vantaa, Finland
hems@finnhems.fi
www.finnhems.fi

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6579c072-27c1-4cfe-8aa3-5dac8541d7f1
visma sign
www.vismasign.com

loukkaantuneet potilaat. Lääkärihelikopteriyksiköt vastaavat muun muassa invasiivisestä hengityskonehoidosta, hätäverensiirroista, hätäkirurgiasta ja muista vaativista sairaalan ulkopuolisista lääkinnällisistä toimenpiteistä sekä tarpeen mukaan tehovalvontaa edellyttävistä tai aikakriittisistä potilassiirroista.

Kriisiaikana tai sotilaallisessa konfliktissa korostuu vakavasti loukkaantuneiden ja vammautuneiden potilaiden sairaalan ulkopuolinen lääkärin antama ensihoito, kuormituksen hallinta sairaalaverkon sisällä ja tähän liittyvä potilaslogistiikka. Pohjois-Atlantin liiton (NATO) standardit määrittävät suorituskyvyn tavoitteita muun muassa lääkinnälliselle ja ilmateitse tapahtuvalle evakuoinnille sekä lääkinnällisten toimenpiteiden vasteajalle, kuten välittömät henkeä pelastavat hoitotoimet, hätäkirurgia ja korkeatasoinen elintoimintoja tukeva toiminta (tehohoito). NATO-standardien mukainen vasteaika on edellä kuvatuille toimenpiteille yleensä 1–2 tuntia tapahtumasta (ks. NATO standard AAMedP-1.1 Aeromedical Evacuation ja NATO standard AJMedP-2 Allied Joint Medical Doctrine for Medical Evacuation).

Lääkärihelikopterijärjestelmän puute lakiesityksestä

Lääkärihelikopterijärjestelmä rahoitetaan nykyisin valtion apuna suoraan valtion budjetista momentilta 33.60.40. Lääkärihelikopterijärjestelmästä ei ole olemassa lainsäädäntöä lukuun ottamatta terveydenhuoltolain 46§ 4. momenttia. Lääkärihelikoptereiden tehtävä tehohoitoa ja hätäkirurgiaa edellyttävien potilaiden hoidossa korostuu kriisiaikana. Nyt lausuttavana oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämislain muuttamisesta annettu lakiesitys jättää lääkärihelikopterijärjestelmän valmiuden ja varautumisen tarkastelun ulkopuolelle. Koska sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettu laki ei kata lääkärihelikopterijärjestelmää ja lääkärihelikoptereiden säätely on muutoinkin vaillinaista, hyvinvointialueille säädettävä velvoite muun muassa ensihoidon suorituskyvyn kehittämiseen voi jäädä puutteelliseksi suhteessa NATOn suorituskykystandardeihin.

Epäselvä kustannusten jako

Lakiesityksen 53 c § mukaisesti valtio vastaisi hyvinvointialueille 53 b §:n 1 ja 2 momenteissa määriteltyjen tehtävien kustannuksista. Koska lääkärihelikopterijärjestelmän kustannukset katetaan FinnHEMSin tuottaman palvelun osalta suoraan valtion budjetista, jäisi lääkäritasoisen ensihoidon osuus ensihoidon valmiuden ja varautumisen kehittämisessä sekä tähän liittyvässä harjoittelussa ja NATOlle ja Puolustusvoimille annettavassa virka-avussa valtion rahoituskompensaation osalta epäselväksi tai puutteelliseksi.

Lainsäädännön tarve

Suomen lääkärihelikopterijärjestelmä on keskeinen osa ensihoidon suorituskykyä ja sairaalaverkon potilaslogistiikkaa niin normaali kuin poikkeusoloissakin. Lääkäriheli-

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6579c072-27c1-4cfe-8aa3-5dac8541d7f1
visma sign
www.vismasign.com

kopteritoiminnan järjestämisestä, tehtävistä ja roolista ensihoidon valmiudessa ja varautumisessa tulisi säätää lailla. Vakavasti sairastuneiden tai onnettomuudessa loukkaantuneiden potilaiden erikoissairaanhoito edellyttää lääkärihelikoptereiden tuomaa suorituskykyä ja tähän liittyvää ilmailun infrastruktuuria (sairaaloiden helikopterikentät, sääpalvelujärjestelmät, lentoreitit ja -menetelmät, helikopterikaluston suorituskyky) riittävän maantieteellisen kattavuuden ja sairaalaverkon toimivuuden turvaamiseksi. Toiminnalle asetettavia suorituskykytavoitteita tulisi tarkastella osana lainsäädännön kehitystyötä ottaen huomioon muun muassa yliopistosairaaloihin keskittyvät vaativimmat hoitomuodot, tehohoitoa edellyttävät potilassiirrot sekä sairaalaverkon työnjako ja suorituskyky erilaisissa uhkaskenaarioissa. Turvallisuuskriittisten yritysten ja toimijoiden tunnistaminen on osa Suomen kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta. Merkittävä osa lääkärihelikopteri-toiminnan henkilöresursseista on henkilöiden puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen työhistorian takia varattu kriisiaikana kyseisten organisaatioiden kriisiajan tehtäviin. Lääkärihelikopteritoiminnan jääminen valmiuden ja varautumisen suunnittelun ja vahvistamisen ulkopuolelle voisi pahimmillaan johtaa jopa nykyisenkin toiminnan lamaantumisen kriisioloissa.

Vantaalla, 24. syyskuuta 2025

Jari Huhtinen

Toimitusjohtaja

FinnHEMS Oy

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6579c072-27c1-4cfe-8aa3-5dac8541d7f1

visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden
Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side
Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

Jari Petri Tapio Huhtinen
FinnHEMS Oy, FI23473409, FinnHEMS Oy (Apix skannauspalvelu), PL 16112, 00021, LASKUTUS
e1f620f9-8714-46c9-9c3b-713a166fd867 - 2025-09-25 09:52:17 UTC +03:00
BankID / MobileID - dba519f5-c892-42da-b25a-21ccfa22f6e1 - FI
Representative - Nimenkirjoitusoikeus - Firmateckningsrätt - Representant - Repræsentant

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6579c072-27c1-4cfe-8aa3-5dac8541d7f1
visma sign
www.vismasign.com